

Spansk - nytt fag i lærerutdanningen.

Innledning til nettverksmøte for spansk, Oslo 24.11.07

Ane Christiansen, Høgskolen i Bodø

Vi som sitter samla her i dag representerer på sett og vis noe helt nytt i lærerutdanningssammenheng i Norge. Vi har ikke har starta et nytt fag, verken i høyere utdanning eller på grunn-nivå. Det nye er at vi plutselig har blitt så mange, og at vi alene eller i små grupper har starta med det samme de siste to-tre åra: utdanning av *spansklærere*. Jeg skal innlede diskusjonen med en liten oversikt over hva som har skjedd på denne korte tida, og så trekke fram noen punkter jeg tror det kan være nyttig å ha med i en diskusjon. Noe av målet med dette møtet er å etablere hvilke tilbud vi har for fremmedspråk-lærerstudenter i regionene, og siden jeg jobber i Bodø, vil eksemplene mine komme derfra. Utover dagen regner jeg med at vi får høre om hva som skjer i resten av landet. Målet er å fokusere på hvilke behov vi har for å kunne utvikle oss videre og gjøre en best mulig jobb for våre studenter.

Historien:

Spansk er ikke noe nytt fag i Norge. Det har eksistert i mange år, og i i alle fall 10-15 år har det vært et stort fag på universitetene i Oslo og Bergen. Allikevel viste mangelen på kvalifiserte spansklærere seg å være formidabel da Kunnskapsløftet ble innført. Hvorfor? Kanskje fordi spansk ikke har vært et ”skolefag”. Som sammenligning kunne man ha sett på hvor mange av norsk- og engelsklærerne i grunnskolen som har utdanning fra universitetet. De aller fleste har det nok fra allmennlærerutdanningene, da de fleste lærere i grunnskolen er utdanna allmennlærere.

Hvordan har så spanskfaget tradisjonelt sett ut i Norge?

Først som universitets- og høgskolefag:

Inntil ”bredde-eksplosjonen” av spansk i høyere utdanning, som vi snart skal se nærmere på, studerte man enten Spansk fra Spania på Universitetet i Oslo eller Spansk og Latin-Amerikastudier på universitetet i Bergen. Utover dette har det vært et fag knytta til økonomi og reiseliv. Ved å studere spansk i Norge har man altså, inntil nylig, enten blitt filolog eller språkkyndig økonom/reiselivsarbeider. En del av spanskfilologene jobber i videregående eller på høgskolene/universitetene, svært få har endt opp som lærere på ungdomstrinnet. Faget har heller ikke noen tradisjon for fagdidaktikk utover PPU, og de fleste steder i landet knapt nok der. Jeg har selv hovedfag fra Bergen fra 2002, og hørte aldri et ord om fagdidaktikk eller livet i skolen i studiesammenheng. Først i det aller, aller siste er fagdidaktiske problemstillinger et mulig tema for master- og doktorgradsavhandlinger i Norge, og det ble fra høsten 2005 mulig å ta spansk som en del av lærerutdanning eller i form av etterutdanningskurs for lærere stadig flere steder. Da tenker jeg også på forskjellige bachelor-grader og årsstudium på institusjoner hvor man først og fremst utdanner lærere. Det å utdanne *spansklærere* er altså noe helt nytt i Norge, og alt tyder på at spansklærere trengs.

Hvordan har det så sett ut i skolene? Som skolefag:

Har eksistert i mange år, men interessen har tatt av på 2000-tallet. Dette har ført til en enorm etterspørsel etter lærere, først pga. økt interesse for alt som har med spansk å gjøre generelt, og derfor også som språk i skolen, så endelig, pga. påbud om tilbud i 2. fremmedspråk.

Fra by til bygd:

Spansk som skolefag har inntil de siste to-tre åra stort sett vært et byfenomen, og kanskje til og med et by-sør-for-Nordland-fenomen, naturligvis med visse unntak, bl.a. i Vesterålen og Lofoten. Eks. fra Nordland: Høsten 2004, da jeg flytta til Bodø, arrangerte jeg et seminar for spansklærere i videregående skoler i Nordland fylke. Den samme høsten hadde jeg startet opp spansk på de to videregående skolene i Bodø, og vi var i hele fylket 6 spansklærere fordelt på fem skoler medregnet de to i Bodø som da nettopp hadde startet opp. Fram til denne høsten var det altså tre videregående skoler i fylket som hadde spansk som fag. Det som eventuelt fantes av spansk på ungdomstrinnet var i beste fall på forsøksnivå. Av disse seks spansklærerne hadde tre formell kompetanse i faget, ytterligere en hadde realkompetanse + PPU, en hadde noe realkompetanse og en holdt på med nettspansk, et tilbud fra UiB som har holdt på noen år. Behovet og ønsket om å få spansk på flere skoler var i mitt fylke enormt, men de fleste hadde holdt det tilbake fordi det hadde vært umulig å få tak i lærere. I Bodø hadde de prøvd å få til et spansktilbud tidligere, men måtte legge det ned igjen da læreren forsvant ut av byen og det var umulig å få tak i en ny. Før Kunnskapsløftet var det altså et krav at lærerne skulle kunne spansk før de begynte å undervise.

Til sammenligning kan jeg fortelle at jeg i 2002 søkte på en jobb på en videregående skole utafor Bergen, og der var det en rekke søkere, bl.a. fire med hovedfag i spansk og tre av disse med PPU. Kompetanseforskjellene rundt i landet har altså vært, og er, formidable.

Spansk i lærerutdanninga:

Da vi starta opp tilbudet vårt i spansk som en del av lærerutdanninga ved Høgskolen i Bodø våren 2005, var vi de første i Norge, og med unntak av spansk på reiselivsstudiet i Harstad, også det første spansktilbudet nord for Ålesund. Jeg starta med en gruppe på ca. 10 studenter som hadde forkunnskaper fra før, og som hadde venta lenge på å få studere spansk i sitt nærmiljø. Vi hadde et kurs på 15 studiepoeng, og jeg så for meg en sakte utvikling mot et helhetlig årsstudium. Ingen av mine første studenter så for seg en framtid som spansklærere, men var utelukkende interesserte av personlige grunner. Jeg tenkte da heller ikke så veldig lærerretta det første halvåret med spansk i Bodø. Derfor kom etterspørselen etter spesifikke lærerkurs også som et sjokk på meg, og jeg hadde ingen aning om hva som etter hvert venta: Vi har hittil hatt 8 lærerkurs med ca. 25 studenter i hver, og har nå to påbyggingsgrupper med 50 studenter fra alle de 8 gruppene.

Mot våren 2005 eksploderte det altså, med innføringa av kunnskapsløftet. Det påfølgende året gikk fylket fra å ha kanskje 10 spansklærere til å få mellom 100 og 150, omtrent alle utdanna hos oss.

Økt etterspørsel etter spansk spesielt og 2. fremmedspråk generelt har, som jeg sa i stad, kasta lys over de store forskjellene på utdanningsnivået hos lærere i sentrale og rurale strøk i Norge: Derfor var det så stort behov i f.eks. Nordland, med mange fådelte skoler og færre godt utdanna lærere. Da kravet om tilbud i 2. fremmedspråk kom, var det en rekke skoler i fylket som ikke hadde noe kompetanse i 2. fremmedspråk. Lærere ble sendt på desentraliserte kurs i store flokker, og spansk var språket alle ville ha. På det nåværende tidspunkt har vi ingen eksakte tall på hvor mange av våre studenter som underviser i språket. Det vi vet, og som ikke er enestående i Nordland, er at mange av studentene allerede hadde begynt å undervise i spansk før de kom til oss. Høsten 2006 starta de altså opp med spansk en rekke plasser på ungdomstrinnet, samtidig med at vi starta våre lærerkurs. Svært få av disse spansklærerjobbene har vært annonsert på vanlig vis.

Dette var et lokalt eksempel. Nå skal vi se litt på hva som skjedde nasjonalt:

Dagens situasjon:

Med kunnskapsløftet eksploderte spansktilbudet utover det ganske land. ”Alle” som kunne spansk i distriktene ble hyret inn for å utdanne spansklærere, og en rekke folk som enten kunne litt spansk fra før, hadde lyst til å lære seg språket, trengte fast jobb eller større stilling begynte å undervise i spansk i grunnskolen.

Fra å fins som fag på Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo + enkelte steder i forbindelse med økonomi- og reiselivsstudier, kunne man plutselig studere for å bli spansklærer på ca. 15 universiteter og høyskoler i Norge, de fleste steder med kunnskapsløftmidler.

Kunnskapsløftets midler ble delt direkte ut til skoleeier = dette har hittil vært et lokalt prosjekt.

Resultat: Ingen nasjonal kontroll: alle disse plassene har sine egne fagplaner. Ingen overlapping mellom lærestedene, de fleste ligger på samme nivå (dvs. at de starter fra 0), ingen broer videre opp i systemet. I tillegg har økonomien vært et viktig punkt her. Jeg har selv vært med på å legge fram tilbud på spanskkurs. Det har blitt brukt millioner av kroner på å utdanne spansklærere, men litt av problemet slik jeg ser det, er at de har blitt brukt alt for bredt. Fylker og kommuner rundt om i landet har vært ute etter å få flest mulig lærere gjennom kurs, til en lavest mulig pris. I Nordland, og sikkert andre steder også, har vi hatt lærere fra både grunnskolen og vgs. på kurs. Lærerne i vgs. skulle få tilbud om mer utdanning enn de i grunnskolen, da de trenger mer formell kompetanse. Mange av våre lærere i grunnskolen ønska også å lære mer, og søkte seg videre sammen med vgs-lærerne. Skolesjefen i Bodø så seg imidlertid ferdig med saken da lærerne var formelt kvalifiserte med sine 30 studiepoeng, og ville, sitat: ”beite på det vi har”. Han så ikke noe behov for at Bodø-lærerne skulle lære noe mer enn strengt tatt nødvendig, noe som for han betydde 30 stp. Dette ble til en sak i mediene og i bystyret, og den reiser viktige spørsmål angående behov for kompetanse.

Miljø

De fleste av de nyutdannede spansklærerne og de som per i dag går på ”kunnskapsløftkurs” var allerede lærere i full jobb, så videre/etterutdanningen stort sett har vært gitt samlingsbasert, ev. på kvelder der geografien har tillatt det. Dette har ført til at det de færreste stedene har blitt bygd opp noe **spanskmiljø**: Hva betyr så det?

- Det har nesten ikke vært noen faste tilsettinger av spansklærerutdannere. De fleste høyskolene ser altså antakeligvis på sine nyoppretta spansktilbud som noe som spesifikt har med kunnskapsløftet å gjøre. Ett eksempel på det er Stord/Haugesund, hvor tilbudet allerede er nedlagt. Selv dro jeg til Bodø for å undervise på en bachelorgrad i språk, og ble lærerutdanner nærmest over natta.
- det er ikke utarbeidet noe læremateriell spesielt tilpasset denne studentgruppa, og det er et kjempeviktig punkt. Det er nesten ikke til å tro at man kunne starte opp så mange lokale prosjekter uten å ha noe spesialtilpassa pensum for de som skal bli spansklærere. Her har det vært opp til de enkelte lærerne å undersøke markedet, og det er ikke nødvendigvis noen enkel jobb. Jeg har nå min fjerde studentgruppe som studerer fast i Bodø, altså ikke de desentraliserte lærerkursene, og jeg har mitt tredje pensum (som heller ikke er helt ideelt)! Lærere har en del behov som er annerledes

enn filologers, og for oss har det hele tida vært et problem å finne fram til relevant litteratur. Det ville vært fint å høre folks erfaringer om dette!

- Få høyskoler har bygd seg opp særlig erfaring. De lokale fagplanene er stort sett ”snekret over natta”, hvilket har ført til problemer med å legge opp passende pensum osv. Vi har prøvd å finne ut hvem som er fagansvarlige for spanskstudiene rundt omkring, og det har vært en til dels umulig jobb. Til sammenligning kan man se på Profftt-gruppa i spansk som fikk 600.000 kroner til å utvikle fagplaner i spansk på til sammen 60 stp. Nå vet vi at disse er i bruk flere steder, men de er heller ikke veldig detaljerte.
- Med tanke på at de fleste av studentene på lærerkursene jobber i grunnskolen, må jeg vel også kunne si at mange av oss som underviser dem har lite erfaring fra å jobbe med denne elevgruppa. Jeg skal bare snakke for meg selv, men tror nok at flere med meg føler at vi kanskje blir litt utilstrekkelige når det gjelder fagdidaktiske problemstillinger. Som eksempler kan jeg nevne krav om tilpasset opplæring og bruk av IKT i undervisninga.
- Antakeligvis er det få høyskoler som har fått til en interessant boksamling, ergo er internett det eneste stedet studentene kan finne informasjon utover det som står i pensumbøkene. (det er etter hvert mye interessant der, men likevel...). Dette er åpenbart et problem, kanskje særlig kanskje for lærerne i distriktene. Hva tenker universitetene i Oslo og Bergen om sine nettressurser? Kan hvem som helst bruke dem som en del av sitt pensum?
- Få spansk lærerutdannere har FOU-tid. Timelærere har stort sett ikke FOU-tid, og det fins få prosjekter med utgangspunkt i spansk som skolefag. Dette kommer forhåpentligvis etter hvert, men det krever stabile spanskmiljøer.
- Universitetene i Oslo og Bergen får ”gratisstudenter”, dvs. folk som har studert spansk andre plasser, men som ikke får godkjent sine studiepoeng ved universitetene. Dette er kanskje ikke så farlig, men dog en viss ressursløsning.

Framtida:

Det store spørsmålet er hvordan fortsettelsen skal bli. Dersom alle de nyopprettede spansktilbudene på skolene rundt forbi skal fortsette, er det liten tvil om at det vil være et stort behov for spansk lærerutdannere også i framtida. De av våre studenter som er ”ferdige” har åpenbart også et stort behov for oppfølging i sitt nærmiljø. Selv om markedet kan virke noe mettet etter denne enorme utdanningsekspløsjonen av spansk lærere, vil det være behov for flere om noen få år. Dersom man ikke satser på å bevare noen av spirene til gode spanskmiljøer på høyskolene, vil man måtte starte på nytt om en stund igjen. Da høyskolene gir tilbud ut fra etterspørsel mer enn ut fra spesielle satsningsområder, må man, tror jeg, bevilge ekstra penger til å bevare noen av miljøene, selv om det i en periode vil bety at faget ikke skulle gå rundt økonomisk sett. Dette bør vi videreformidle til direktoratet.

Hvordan skal faget se ut?

- Kanskje et merkelig spørsmål all den tid spansk nå fins som fag over hele landet. Jeg stiller det likevel, og håper at dere har noen tanker om det. Det har ikke vært noen

nasjonale diskusjoner om hva en spansklærerutdanning skal inneholde og legge vekt på. Det har gått så i ett for de av oss som har vært involverte i dette at vi ikke har fått tid til å ta noen store initiativer, inntil i dag. Dessuten er det jo sånn at når man er ansatt som timelærer med en uviss framtid er det begrenset hvor mye ressurser man legger ned på å skape en fast ramme og et miljø rundt faget sitt, men det er kjempeviktig å diskutere hva en spansklærerutdanning bør inneholde, og dette håper jeg flere kommer inn på i dag.

Det er et paradoks at man i flere år og med store ressurser har utviklet nye læreplaner i grunnskolen og videregående opplæring, mens de som skal sette disse planene ut i livet sammen med elevene sine er helt fristilt fra sentrale krav. Mye av det som har skjedd, kanskje særlig med spanskfaget i forbindelse med kompetanseløftet for lærere, er så vilt at jeg vanskelig kan se for meg at de som vedtok det visste hva de satte ut i live på så kort tid. Bestillingene fra skoleeierne kom ikke et sekund for tidlig for å si det sånn.

Kanskje kunne det ha vært en ide å få laget en fagplan for spansk i lærerutdanninga? Eller er det irrelevant der man har årsstudium løsrevet fra lærerutdanning? Med lærerutdanning tenker jeg også på de nye integrerte gradene på universitetene. Dere som jobber med dem har sikkert mye nyttig å si. Dette bør diskuteres.

17 fag i allmennlærerutdanninga har sine egne fagplaner, og det eneste som fins av fagplaner for fremmedspråk er den for engelsk. Jeg kan ikke se at den er særlig nyttig for oss, da disse studentene kommer til studiet med himmelhøye forkunnskaper sammenlignet med våre studenter. Vi må derfor i tilfelle ha en egen fagplan, og da bør det settes ned en gruppe for å lage denne. Fagplan eller ikke, vi ønsker oss en diskusjon rundt hva et spanskstudium for lærere bør inneholde:

- Hva er viktigst når man skal bli spansklærer?

(Og eventuelt, hva vil også være nyttig og viktig for de som ikke skal bli lærere, men ønsker å studere spanske et annet sted enn i Oslo, Bergen og i framtida, Tromsø?)

- Hvor tett bør de forskjellige emnene legges opp til læreplanene i grunnskolen og videregående opplæring?
- Hvor stor vekt skal legges på henholdsvis 1. språk, 2. litteratur, 3. kultur/samfunn/historie og 4. fagdidaktikk? Hvordan gjør dere det rundt omkring?
- Bør vi støtte oss på **Common European Framework of Reference – Det europeiske rammeverket**? Uansett blir dette rammeverket viktigere og viktigere i Norge, og bør vel integreres i utdanning av spansklærere. De skal jo ut å undervise i en skole hvor språkperm osv. blir stadig viktigere.
- Et annet viktig spørsmål er om man bør kreve et nivå fra dette rammeverket også for lærerne? I det hele tatt er det vanskelig å vite hvilket nivå man skal legge seg på i undervisninga av lærere. Dette er noe av det vi krangler mest med studentene våre om, for de ser at nivået varierer stort fra sted til sted, og lurar på hvorfor de må lese så mye når man andre plasser får flere studiepoeng for mindre pensum osv. Når jeg ikke har noen nasjonale retningslinjer å vise til, blir mitt private syn utgangspunktet.

Hvordan skulle man så eventuelt ha testa nivået på lærerne? Og, hvilket av nivåene skulle man eventuelt kreve for lærere i 2. fremmedspråk? Kunne dette i tilfelle ha blitt testet gjennom en type nasjonale prøver for lærerstudenter? Med kunnskapsløftet gikk man inn for større lokal frihet og mindre sentralstyring, så dette ville i tilfelle ha vært et skritt i motsatt retning. Om dette er en god idé, kan kanskje diskuteres?

- Vurderingsformer generelt sett trenger en nøye diskusjon, og også hjelpemidler under eksamen. Dette har vært og er en stridsøks.

Et annet viktig spørsmål er hvor stor del fagdidaktikk skal ha? Jeg tenker jo at det viktigste for å bli en god spansk lærer er å kunne språket godt selv, men fagdidaktikk er utvilsomt en del av lærerutdanninga. Særlig de som går på de såkalte lærerkursene vil gjerne ha mer didaktikk. Her kommer også spørsmålet om praksis inn. Skal våre studenter ha praksis i spansk?

- Det spanske språkområdet omfatter Spania og Latin-Amerika, over 400 millioner mennesker og enorm kulturell og sosial variasjon. Skal en eventuell felles fagplan si noe om hvilke områder det skal legges vekt på?

Så vidt jeg kan se ut fra det jeg har funnet av fagplaner rundt om, er årsstudium i spansk det vanlige for å bli spansk lærer. Er det nok med ett år når man ikke kan språket fra før og ikke bor i språkområdet? Jeg synes vel at det er i minste laget. Inn i diskusjonen av dette punktet, kommer

- **Nivåer og studiepoeng:**

Per i dag kreves det 30 stp. for å undervise i spansk på ungdomstrinnet, selv om alle vet at dette ikke gjennomføres i praksis. Som tidligere nevnt, var og er det flere av våre desentraliserte studenter som allerede underviste i spansk da de startet hos oss. Jeg vet at det også er noen som sluttet da studiet ble for vanskelig, men likevel fortsatte å undervise. Men, dersom man tar utgangspunkt i 30 stp., hvilket nivå skal disse da ligge på? Her er det svært ulik praksis.

Eks. fra Bodø: Våre desentraliserte lærerstudenter har i utgangspunktet tatt 45 stp, med mulighet for 30 til for de som underviser i videregående og andre interesserte. Enkelte studenter fant ut at det holdt med 30 stp. for å få undervise, og da de fikk 15 stp. for innføringskurset, synes de at det var nok å ta 15 stp. av selve fagstudiet.

Bør en fagplan si noe om dette? De færreste studier opererer med eksamener på 0-nivå, men dette nivået fins, og burde kanskje ha vært brukt mer? Bør det stå spesifisert på vitnemålene hvilket nivå spanskstudiene ligger på? F.eks. at de gir kompetanse til å undervise i grunnskolen? Et annet spørsmål er hvor 200-nivået kommer inn. Etter årsstudium? Flere steder, og også i Bodø fra høsten av, har man bachelor i språk. Hvis spansk skal være hoveddelen, må en del av studiet ligge på 200-nivå. Det kan være nyttig å høre hvor man lar det starte rundt omkring, og også om man lar hele årsstudiet, altså fra og med innføringsnivå være en del av bachelorgraden.

Forkunnskaper: Nå er B/C-språk i videregående skole bytta ut med f.eks. Spansk 1 og Spansk 2, og med stadig flere spanskelever i skolene, er det også flere som har en del forkunnskaper. Hvordan skal innføringskursene forholde seg til det? I år startet jeg innføringskurs med 10 studenter, og det var faktisk bare en som ikke hadde hatt spansk tidligere. Det betyr jo at vi kommer mye lenger enn tidligere, men samtidig at eventuelle studenter som måtte ønske å starte etter jul, altså uten innføringskurs, ikke vil ha sjanse til å henge med hvis spansk fra videregående er det eneste de har. Jeg tror det er viktig å ta opp en diskusjon rundt dette med innføringskurs, og hva som ligger i det de forskjellige stedene. En tyskprofessor sa til Forskerforum denne måneden at deler av det som var videregående nå er flytta opp i universitetet, med tanke på innføringskurs i de store språkfaga. Jeg vet ikke om jeg synes at det er et problem, men all den tid man i regelen ikke bruker 0-nivået, vil det jo se ut til at de som tar innføringskurset har bedre kvalifikasjoner fordi de får flere studiepoeng, enn de som har kunnskaper fra annet hold, ev. spansk som morsmål. Dessuten er det jo slik at man skal kunne ta høgskole/universitetsstudiepoeng på vgs. Hva skjer da med innføringskurs?

På videregående skole kreves det 60 studiepoeng for å undervise i et fag. Er studenter med ett års studier i spansk som starter på innføringskursnivå kvalifiserte til å undervise der?

Jeg syns dette spørsmålet blir stadig vanskeligere å svare på, og vil gjerne ha en diskusjon rundt dette.

Broer: ville det ha vært mulig å få til et samarbeid med de store universitetene om en brobygging? Jeg tror at de også i Bergen og Oslo må ta inn over seg at spansk ikke lenger er noe som kun studeres der, og i distriktene fins det etter hvert folk som ønsker å gå videre på en master. Jeg vil gjerne vite konkret hva som skal til for at våre studenter skal få muligheten til det. Til neste år planlegger vi en ytterligere påbygging, og man kan da ta til sammen 90 studiepoeng i spansk i Bodø, hvis en del pådrivere blant studentene får det som de vil. Jeg syns det er et risikabelt prosjekt dersom de ikke skal kunne få fortsette enda videre på en master etter det. Vil det være mulig for eksempel våre studenter å søke seg inn på den nye integrerte masteren i fremmedspråk, eller kunne det være en mulighet at flere høyskoler samarbeidet om en egen master?

Til slutt har jeg lyst til å si noe om utenlandsopphold:

Bør man kreve et utenlandsopphold i forbindelse med studiet? De fleste nordmenn har etter hvert vært i Spania, men kjenner kun landet som Syden. Første gang jeg hadde med en gruppe studenter til Granada, var det en dame som hadde vært et utall ganger i Spania, hun hadde til og med et hus der, men sa etter to dager på studietur at hun aldri egentlig hadde opplevd noe av landet, og at hun etter kun 48 timer hadde fått øynene opp for en rekke nye sider ved den spanske kulturen.

Engelskfaget har sitt studiesenter i York. Dit drar de fleste norske engelskstudenter, og man kan også ta tilsvarende det gamle mellomfaget + mastergrad der. Det fins også norske studiesentre i for eksempel Tyskland, Hellas og Italia. Ville noe tilsvarende ha vært interessant i Spania?

Jeg håper at dette innlegget har bidratt til å få enda flere til å se at vi sammen står sterkere enn alene. Det er langt fra Bodø til Barcelona og Buenos Aires, men det er også langt fra Halden til Høyanger. Alle disse plassene snakkes det etter hvert spansk. Jeg tror det er på høy tid at spanskfaget i lærerutdanninga blir et nasjonalt og ikke bare et lokalt prosjekt, og håper at vi kan få en fruktbar diskusjon om hvordan det skal se ut her i dag!